

‘Als we niets doen, wint de stad het van het land’

Op veel plaatsen in de Bollenstreek is goede bollengrond in gebruik als volkstuin of paardenbak.

Illegaal gebruik van bollengrond staat modernisering van de bollenteelt in de weg. Daarom wordt er in de Bollenstreek sinds enkele maanden streng op gecontroleerd. Onno Zwart, directeur van de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM): “Als we toestaan dat het agrarische buitengebied blijft rafelen, dan krijg je een verstedelijkte Bollenstreek. De stad wint altijd van het platteland.”

Tekst: Roza van der Veer | Fotografie: René Faas

De samenwerkende gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen en ook Noordwijk en Katwijk zijn begonnen met een vier jaar durende actie om een einde te maken aan het illegaal gebruik van bollenteeltgrond. Bewoners in het buitengebied – ook bollentelers – gebruiken productiegrond voor allerlei doeleinden: paardenweitjes, grotere tuinen, zwembaden of tennisvelden. Uit een inventarisatie blijkt dat er ruim vierhonderd adressen zijn waar bollengrond aan de productie wordt onttrokken. “Het gaat om stukken grond van 20 tot 2.000 vierkante meter. Samen schat ik dat op 40 tot 100 hectare, dus dat is best een serieus gebied. Ook als ik het te ruim neem, is het nog altijd 20 tot 50 hectare. Dat lijkt mij een reëel getal”, aldus Onno Zwart, directeur van de GOM.

Al in 1996 is in het Pact van Teylingen, een overeenkomst tussen verschillende belangenorganisaties en overheden, afgesproken 2.625 hectare teeltgrond als productieareaal te behouden. Op papier komt het areaal daar wel aan, maar door illegaal grondgebruik wordt dat in de praktijk niet gehaald. Dat steekt Zwart, die belast is met de herstructurering van de Bollenstreek. Doel is het landschap open te houden maar ook te zorgen dat gezonde bollenbedrijven kunnen moderniseren en uitbreiden. Hiervoor moet het bollenareaal worden beschermd. “Veel paardenweitjes en stukken tuin liggen op eersteklas bollengrond, waardoor die vierkante meters niet voor de productie van bollen worden gebruikt. Daarover hebben de gemeenten afspraken gemaakt en zijn bestemmingsplannen gemaakt. Die regels en afspraken horen gewoon voor iedereen te gelden. Ook voor bollentelers, want ook zij – het klinkt hard – hebben boter op hun hoofd.”

Het aanpakken van het gebruik van bollenareaal voor andere doeleinden betekent niet dat alle paardenweitjes of grotere tuinen straks weer in gebruik moeten worden genomen als bollengrond. Een deel kan gelegaliseerd worden omdat het gebruik al heel lang bestaat. Voor andere eigenaren betekent het dat ze compensatie voor het onttrekken van bollenareaal moeten betalen. Daarmee kan de GOM elders weer bollengrond creëren, bijvoorbeeld door overbodige schuren en kassen te slopen of bollengrond te verbeteren. Directeur Zwart: “Niemand vindt het leuk om te betalen, maar we hebben dit systeem nu eenmaal opgetuigd om het bollenareaal te beschermen. En het werkt, want de afgelopen tien jaar is er meer bollengrond bijgekomen. Door verrommeling op te ruimen is er 19 hectare open gebied bijgekomen. Iedereen die rondrijdt door de streek kan dat zien.” Hij ziet dat sommige illegaal in gebruik zijnde percelen de modernisering van de bollensector in de weg zitten. “Een eigenaar van een paardenwei heeft plezier van zijn dieren. Hij is vaak niet bereid om de grond aan de bollen telende buurman te verhuren of te verpachten zodat hij zijn teelt efficiënter kan inrichten. Die twintig hectare illegaal grondgebruik kan – en nu zeg ik het heel zwaar – tweehonderd hectare gijzelen. De impact van het illegale gebruik kan groot zijn.” Minder productieareaal voor bollentelers, compensatiegelden mislopen, modernisering van gezonde bollenbedrijven verhinderen. Allemaal gevolgen van het illegaal gebruik van bollengrond. Zwart vindt dat het illegale grondgebruik de herstructurering van de Bollenstreek ondergraaft. “Het draagvlak is aan erosie onderhevig omdat er heel lang niet is gehandhaafd. Straks krijg je een olievlekwerking, want andere

Het project om het illegaal grondgebruik in de Bollenstreek aan te pakken, loopt tot 2022. Daarna volgt een tweede fase, namelijk het tegengaan van illegaal gebruik van agrarische bedrijfsbebouwing. Het gaat daarbij om schuren of kassen die bijvoorbeeld worden gebruikt voor de stalling van caravans of door niet-agrarische bedrijven als verkoopruimte. Opruimen van de overbodige schuur en dus weer teeltareaal creëren is dan vaak niet interessant voor de eigenaren die de ruimtes verhuren. Ook daar gaan de gemeenten in de komende jaren paal en perk aan stellen.

mensen komen ook op ideeën. En dat terwijl het gewoon niet mag. Net zoals je in bebouwde kom niet harder mag rijden dan vijftig kilometer per uur. Je wordt niet altijd geflitst maar als dat gebeurt, kun je niet verwijzen naar de plekken waar niet wordt geflitst. Ik wil niet de boze buurman zijn, maar ik wil oprecht dat het systeem werkt. Dat is de enige manier om de agrarische functie van de Bollenstreek te behouden. Als je het nu laat waaien, is de Bollenstreek straks onderdeel van de verstedelijkte Randstad. De stad wint dan van het platteland, dat zie je echt overal.”

CONTROLES GAAN DOOR

In Hillegom, Lisse en Teylingen gaat het om een kleine tweehonderd bollengrondpercelen die illegaal gebruikt worden. De eerste tientallen grondeigenaren zijn aangeschreven en er vinden gesprekken plaats, vertelt Harry van der Ark, projectleider handhaving buitengebied in deze gemeenten. “Ook nu met de coronacrisis, want er kan veel op afstand.” Volgens Van der Ark wordt eerst gekeken of legalisering mogelijk is. “Als dat niet kan, gaan we in gesprek om de strijdigheid op te lossen. Dat kan door de afgesproken bollengrondcompensatie te betalen, maar het heeft ook al geleid tot het opheffen van het illegaal grondgebruik op een paar plekken. Als het gebruik na 2007 is ontstaan, is de richtlijn heel hard, namelijk terugdraaien.”

In Noordwijk zijn de eerste dertig brieven aan grondeigenaren de deur uit. “Wij hebben hier meer dan honderd plekken en die komen allemaal aan de beurt”, vertelt Dick van Leeuwen, beleidsmedewerker ruimtelijke ordening. Ook hier wordt per geval gekeken naar de beste oplossing: legalisering als kan worden aangetoond dat het grondgebruik al voor 1996 bestond, betalen van bollengrondcompensatie (oplopend tot 40 euro per vierkante meter) tot stoppen met het illegaal gebruik en weer in gebruik geven als productieareaal. “In negentig procent van de gevallen zal het echt gaan om het opheffen van het illegaal gebruik. Denk aan een terrein dat aan drie kanten is omgeven door bollengronden. Daar is weinig twijfel over.”

Saillant is dat Noordwijk ook zichzelf heeft aangepakt. Zo wordt gekeken naar het gebruik van bollengrond langs de Northgodreef als volkstuincomplex. “Voor de bouwplannen op Bronsgeest betalen wij bollengrondcompensatie. Zo werkt het systeem nu eenmaal dat we met elkaar hebben afgesproken.” Piet van der Poel, voorzitter KAVB Kring Bollenstreek, is blij dat de ‘wildgroei’ in het grondgebruik wordt aangepakt. Hij breekt wel een lans om niet de botte bijl te hanteren. “Een volkstuin op een perceel waar je nooit met de rooimachine bij kan, is heel wat anders dan een paardenwei van anderhalve hectare. In het laatste geval moet er gauw weer bollengrond van worden gemaakt, in het eerste geval moet een gesprek volgen. Het ligt dus wel wat genuanceerd, maar ik ben blij dat het allemaal in kaart wordt gebracht.” ♦